

اعمال شب بیست و سوم ماه مبارک رمضان

شب بیست و سوم ماه مبارک رمضان، آخرین شب قدر و هنگامه‌ای ارزشمند است

ایسنا/آذربایجان شرقی شب بیست و سوم ماه مبارک رمضان، آخرین شب قدر و هنگامه‌ای ارزشمند است که اوج عنایت و لطف پروردگار را نشان می‌دهد و می‌تواند نقطه‌ی عطف زندگی هر فرد باشد چراکه سرنوشت و تقدیر او با این شب بزرگ عجین شده است.

بیست و سومین غروب رمضان ۱۴۴۳ هجری قمری فرا رسید که به شب امضای سرنوشت هر بنده برای یک سال پیش رو شهرت دارد.

مومنان در سومین شب قدر با حضور در محراب عبادت و انجام اعمال ویژه این شب، تمام تلاش خود را به کار می‌گیرند تا در پناه رحمت خداوند متعال قرار بگیرند.

عظمت شب قدر به جهت مقام توحیدی آن است که چگونه حقایق یک جا جمع می‌شوند، آن هم حقایقی که در حالت عادی امکان جمع آنها در هزار ماه هم فراهم نیست به همین جهت نزول ملائکه و روح به آن نحوی که در شب قدر محقق می‌شود، غیر آن است که همیشه در سایر زمان‌ها تحقق می‌یابد.

اعمال مخصوص شب بیست و سوم ماه مبارک رمضان

در روایتی از امام باقر(ع) نقل شده است که مردی در ماه رمضان خدمت رسول خدا(ص) آمد و به آن حضرت عرض کرد، من در بیرون مدینه به سر می‌برم و شتر و گوسفند دارم که نمی‌توانم همه شب در مدینه حاضر شوم. دوست دارم شبی را به من معرفی کنی تا آن شب را به مدینه بیایم و در نماز و عبادت حاضر باشم. حضرت او را به نزد خود فراخواند و به طور درگوشی آن شب را معرفی کرد.

آن مرد نیز وقتی شب‌های بیست و سوم ماه رمضان فرا می‌رسید، با همه خانواده و فرزندان و غلامان به مدینه می‌آمد و آن شب را می‌ماند و صبحگاهان به منزل خویش بر می‌گشت. همچنین در روایت دیگری نقل شده است که رسول خدا(ص) در شب بیست و سوم ماه رمضان به سر و روی خانواده اش آب می‌پاشید تا به خواب نروند و از فضیلت این شب بهره بگیرند.

در شب بیست و سوم ماه مبارک رمضان، غیر از اعمال مشترک شب‌های قدر، اعمال دیگری نیز وارد شده است تا فردی که این شب را به احیا می‌گذراند در کنار اعمال مشترک شب‌های قدر، آنها را نیز انجام دهد.

خواندن سوره عنکبوت، روم و دخان که امام صادق(ع) قسم یاد کرده است که خواننده این سوره‌ها در این شب از اهل بهشت باشد.

همچنین توصیه شده است که در این شب ۱۰۰۰ مرتبه سوره قدر خوانده شود.

روایت شده که در شب بیست و سوم از ماه رمضان دعای زیر را به دفعات در حال سجود و قیام و قعود بخوانید و بر هر حالی که هستید در تمام ماه و در طول حیات تا جایی که ممکن باشد، و هر زمانی که به یادتان آید:

اللَّهُمَّ كُنْ لَوْلِيَّكَ الْحُجَّةَ بْنِ الْحَسَنِ صَلَواتِكَ عَلَيْهِ وَعَلَى آبائِهِ فِي هَذِهِ السَّاعَةِ، وَ فِي كُلِّ سَاعَةٍ وَ لِيًّا وَ حَافِظًا وَ قَائِدًا وَ ناصِرًا وَ دَلِيلاً وَ عِيْنًا حَتَّى تُسَكِّنَهُ أَرْضَكَ طَوْعاً وَ تُمَتِّعَهُ فِيهَا طَوِيلًا؛

خدایا، ولیّ من حضرت حجّة بن الحسن که دروهای تو بر او و بر پدرانش باد در این لحظه و در تمام لحظات سرپرست و نگاهدار و راهبر و یاری گر و راهنما و دیدبان باش، تا او را به صورتی که خوشایند اوست ساکن زمین گردانیده، و مدّت زمان طولانی در آن بهره‌مند سازی..

همچنین دعای زیر را بخوانید:

يا مُدَبِّرَ الْأُمُورِ، يا باعِثَ مَنْ فِي الْقُبُورِ، يا مُجْرِي الْبُحُورِ، يا مُلْتَمِنَ الْحَدِيدِ لِداوُدَ، صَلِّ عَلَي مُحَمَّدٍ وَ أَفْعَلْ بِي كذا وَ كذا؛

ای تدبیرگر امور، ای برانگیزنده مرده‌های در گور، ای روان‌کننده دریاها، ای نرم‌کننده آهن برای داود، بر محمد و خاندان محمد درود فرست و با من چنین و چنان کن؛ و به جای «کذا و کذا» حاجات خود را بخواهد و دست‌های خود را در وقت خواندن «یا مدبّر الامور» تا آخر به سوی آسمان بردارید. این دعا را در حال رکوع و سجود و ایستاده و نشسته بخوانید، آن را تکرار کنید و در شب آخر ماه رمضان هم بخوانید.

دعای زیر را بخوانید:

اللَّهُمَّ اِنْدُدْ لِي فِي عُمْرِي وَ اَوْسِعْ لِي فِي رِزْقِي وَ اصْحِحْ لِي جِسْمِي وَ بَلِّغْنِي اَمْلِي وَ اِنْ كُنْتُ مِنَ الْاَشْقِيَاءِ فَاْمَحْنِي مِنَ الْاَشْقِيَاءِ وَ اَكْتُبْنِي مِنَ السَّعْدَاءِ فَإِنَّكَ قُلْتَ فِي كِتَابِكَ الْمُنْزَلِ عَلَي نَبِيِّكَ الْمُرْسَلِ صَلَواتِكَ عَلَيْهِ وَ آلِهِ يَمْحُو اللهُ ما يَشَاءُ وَ يُثَبِّتُ وَ عِنْدَهُ اُمُّ الْكِتَابِ؛

خدایا عمرم را طولانی گردان و روزی ام را وسعت بخش و بدنم را تندرست بدار و به آرزویم برسان و اگر در زمره بدفرجامان هستم، مرا از آن گروه محو کن و در گروه سعادت‌مندان ثبت فرما که تو در کتاب فرو فرستاده‌ای؛ به پیامبر مرسلت(درود تو بر او و خاندانش) فرمودی خدا محو می‌کند آنچه را بخواهد و ثبت می‌نماید آنچه را اراده کند و کتاب جامع نزد اوست...

این دعا را که از امام صادق(ع) نقل شده است بخوانید:

اللَّهُمَّ اجْعَلْ فِيمَا تَقْضِي وَ فِيمَا تُقَدِّرُ مِنَ الْأَمْرِ الْمَحْتُمِ وَ فِيمَا تَفْرُقُ مِنَ الْأَمْرِ الْحَكِيمِ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ مِنَ الْقَضَاءِ الَّذِي لَا يُرَدُّ وَ لَا يُبَدَّلُ أَنْ تَكْتُبَنِي مِنْ خُجَّاجِ بَيْتِكَ الْحَرَامِ فِي عَامِي هَذَا الْمَبْرُورِ حَجَّهِمُ الْمَشْكُورِ سَعْيِهِمُ الْمَغْفُورِ ذُتُوبِهِمُ الْمَكْفَرِ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَ اجْعَلْ فِيمَا تَقْضِي وَ تُقَدِّرُ أَنْ تُطِيلَ عُمُرِي وَ تُوسِّعَ لِي فِي رِزْقِي؛

در آنچه از کار حکیمانه جدا می‌سازد در شب قدر، از حکمی که بازگشت نپذیرد، و تغییر نیابد، اینکه مرا در این سال از حاجیان خانه محترمت بنویسی حاجیانی که حجتشان پذیرفته، و سعی شان قبول افتاده و گناهانشان؛ آمرزیده گشته و بدی هایشان محو شده است و قرار ده در آنچه فرمان می دهی و مقدر می نمایی که عمرم را طولانی گردانی و در روزی ام؛ وسعت بخشی...

این دعا را بخوانید:

يَا رَبَّ لَيْلَةَ الْقَدْرِ وَ جَاعِلَهَا خَيْرًا مِنْ أَلْفِ شَهْرٍ، وَ رَبَّ اللَّيْلِ وَ النَّهَارِ وَ الْجِبَالِ وَ الْبِحَارِ، وَ الظُّلْمِ وَ الْأَنْوَارِ وَ الْأَرْضِ وَ السَّمَاءِ، يَا بَارِئُ يَا مُصَوِّرُ يَا حَتَّانُ يَا مَتَّانُ، يَا اللَّهُ يَا رَحْمَانَ يَا اللَّهُ يَا قَيُّوْمُ، يَا اللَّهُ يَا بَدِيعُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ يَا اللَّهُ، لَكَ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى وَ الْأَمْثَالُ الْعُلْيَا وَ الْكِبْرِيَاءُ وَ الْأَلَاءُ، أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ، وَ أَنْ تَجْعَلَ اسْمِي فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ فِي السُّعْدَاءِ، وَ رُوحِي مَعَ الشُّهَدَاءِ، وَ إِحْسَانِي فِي عِلِّيِّينَ، وَ إِسَاءَتِي مَغْفُورَةً، وَ أَنْ تَهَبَ لِي يَقِينًا تُبَاشِرُ بِهِ قَلْبِي، وَ إِيمَانًا يُذْهِبُ الشُّكَّ عَنِّي، وَ تُرْضِيَنِي بِمَا قَسَمْتَ لِي، وَ آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَ فِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً، وَ قِنَا عَذَابَ النَّارِ الْحَرِيقِ، وَ ارْزُقْنِي فِيهَا ذِكْرَكَ وَ شُكْرَكَ وَ الرَّغْبَةَ إِلَيْكَ وَ الْإِتَابَةَ وَ التَّوْبَةَ، وَ التَّوْفِيقَ لِمَا وَكَلَّمْتَ لَهُ مُحَمَّدًا وَ آلَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ؛

ای پروردگار شب قدر و فراردهنده آن بهتر از هزار ماه، و پروردگار شب؛ و روز، و کوه ها و دریاها و تاریکی ها و روشنایی ها و زمین و آسمان ای پدیدآورنده، ای صورت؛ بخش، ای؛ عطا کننده، ای نعمت ده، ای خدا، ای بخشنده، ای خدا، ای به خود پاینده، ای خدا، ای نو آفرین، ای خدا، ای خدا، ای خدا، نام های نیکوتر و نمونه؛ های والا تر و بزرگمنشی و نعمت ها از آن توست، از تو درخواست می‌کنم که بر محمد و خاندان؛ محمد درود فرستی، و قرار دهی در این شب نامم را در زمره سعادت‌مندان و روحم را با شهیدان و نیکوکاری؛ را در بلند مرتبه؛ ترین درجه بهشت و گناهم را آمرزیده و ببخشی بر من یقینی که دلم با آن همراه باشد و ایمانی که شک را از من؛ زدوده گرداند و خشنودی به آنچه نصیب نموده؛ ای و ما را در دنیا و آخرت پاداش نیکو عنایت فرما و از عذاب آتش سوزان حفظ کن و در این شب ذکر و شکر خویش و رغبت به سوی خود و بازگشت و توبه روزی؛ ام فرما و به آنچه محمد و خاندان محمد (درود خدا بر آنان باد) را به آن موفق کردی توفیقم ده...

دعای زیر را که از امام حسین(ع) نقل شده است بخوانید:

يَا بَاطِنًا فِي ظُهُورِهِ وَ يَا ظَاهِرًا فِي بُطُونِهِ وَ يَا بَاطِنًا لَيْسَ يَخْفَى وَ يَا ظَاهِرًا لَيْسَ يُرَى يَا مَوْصُوفًا لَا يَبْلُغُ يَكْتُبُوتِيهِ مَوْصُوفٌ وَ لَا حَدٌّ مَحْدُودٌ وَ يَا غَائِبًا [غَائِبٌ] غَيْرَ مَفْقُودٍ وَ يَا شَاهِدًا [شَاهِدٌ] غَيْرَ مَشْهُودٍ يُطَلَّبُ قَيْصَابٌ وَ لَا يَخْلُو [لَمْ يَخْلُ] مِنْهُ السَّمَاوَاتُ وَ الْأَرْضُ وَ مَا بَيْنَهُمَا طَرِيقَةٌ [طَرِيقَةٌ] عَيْنٌ لَا يُدْرِكُ [يَكْفِي] وَ لَا يُؤْنِسُ [يَأْنِسُ] [يَأْنِسُ] وَ لَا يَخْبِثُ [يَحِيثُ] أَنْتَ نُورُ النُّورِ وَ رَبُّ الْأَرْتَابِ أَحْطَتِ بِجَمِيعِ الْأُمُورِ سُبْحَانَ مَنْ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ سُبْحَانَ مَنْ هُوَ هَكَذَا وَ لَا هَكَذَا غَيْرُهُ؛

ای پنهان در حال آشکار بودنش، و ای آشکار در حال پنهان بودنش و ای پنهانی که مخفی نمی شود، ای آشکاری که دیده نمی شود، ای به وصف آمده ای که هیچ ممکنی به حقیقتش نمی رسد و هیچ حد بسته ای به او احاطه پیدا نمی کند، و ای غایب گم نشده، ای حاضری که مشهود نیست، تا آنکه جستجو شود و او را بیابند، آسمان ها و زمین و آنچه بین آن هاست، به اندازه چشم برهم زدن از او خالی نیست، به کیفیتی معین دانسته و محدود به مکان و جهت نمی شود، تویی روشنایی نور، پروردگار پروردگان، به همه امور احاطه کرده ای، منزه است آن که چیزی همانندش نیست، و او شنوا و بیناست، منزه است آن که دارای این صفات است و برای غیر او چنین صفاتی نیست سپس آنچه از خدا می خواهید را طلب کنید...

غیر از غسل اول شب، غسلی هم در آخر شب انجام دهید. بدانید که برای غسل و شب زنده داری این شب و زیارت امام حسین(ع)، و ۱۰۰ رکعت نماز، فضیلت بسیار نقل شده است و انجام این اعمال مورد تأکید است.

شیخ طوسی در تهذیب، از ابوبصیر روایت کرده است که امام صادق(ع) فرمود در آن شبی که امید می رود شب قدر باشد ۱۰۰ رکعت نماز بخوانید، در هر رکعت پس از حمد ۱۰ مرتبه سوره توحید را بخوانید. ابوبصیر عرض کرد اگر نتوانستم ایستاده بخوانم، چه کنم، فرمود نشسته به جا آور! گفتم اگر نتوانم نشسته بخوانم؟ فرمود در همان حال که در بستر خود دراز کشیده ای، به جا آورد. مرحوم علامه مجلسی، در زادالمعاد فرموده است در این شب هر مقدار که ممکن باشد، قرآن بخوانید و از دعاهای صحیفه کامله سجاده نیز استفاده کنید؛ مخصوصاً دعای مکارم الاخلاق و دعای توبه.

نماز شب بیست و سوم ماه رمضان؛ در شب بیست و سوم ماه رمضان خواندن نمازی هشت رکعتی به گونه ای که پس از سوره حمد، هر سوره دلخواهی خوانده شود، مورد سفارش قرار گرفته است.

اعمال مشترک شب های قدر

همچنین در اعمال مشترک شب قدر نیز آمده است:

غسل کند؛ علامه مجلسی فرموده بهتر است غسل این شب ها در هنگام غروب آفتاب انجام گیرد، که نماز شام را با غسل بخواند.

دو رکعت نماز بخواند که در هر رکعت پس از سوره «حمد»، هفت مرتبه «توحید» خوانده، و پس از فراغت از نماز ۷۰ مرتبه بگوید «أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَ أَتُوبُ إِلَيْهِ»، در روایت نبوی است که از جای برنخیزد تا خدا او و پدر و مادرش را بیامرزد.

قرآن کریم را باز کند و در برابر خود گرفته و بگوید:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِكِتَابِكَ الْمُنزَّلِ وَ مَا فِيهِ وَ فِيهِ اسْمُكَ الْأَكْبَرُ وَ أَسْمَاؤُكَ الْحُسْنَى وَ مَا يُخَافُ وَ يُرْجَى أَنْ تَجْعَلَنِي مِنْ عَتَقَائِكَ مِنَ النَّارِ؛

خدایا از تو درخواست می کنم به حق کتاب نازل شده ات، و آنچه در آن است، و در آن است نام بزرگت، و نام های نیکوترت و آنچه بیم انگیز است و امیدبخش، اینکه مرا از آزادشدگان از آتش دوزخ قرار دهی. سپس هر حاجت که دارد بخواند.

اللَّهُمَّ يَحَقِّ هَذَا الْقُرْآنَ وَ يَحَقِّ مَنْ أُرْسِلَتْهُ بِهِ وَ يَحَقِّ كُلَّ مُؤْمِنٍ مَدَّخْتَهُ فِيهِ وَ يَحَقِّكَ عَلَيْهِمْ فَلَا أَحَدٌ أَعْرَفُ بِحَقِّكَ مِنْكَ؛

خدایا به حق این قرآن، و به حق کسیکه آن را بر او فرستادی، و به حق هر مؤمنی که او را در قرآن ستودی، و به حق خود بر آنان، پس احدی شناساتر از تو به حق تو نیست.

سپس ۱۰ مرتبه هر یک از اذکار زیر را بگوید:

يَا اللَّهُ، يَا مُحَمَّدَ، يَا عَلِيَّ، يَا قَاطِمَةَ، يَا حَسَنَ، يَا حُسَيْنَ، يَا عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ، يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ، يَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ، يَا عَلِيَّ بْنَ مُوسَى، يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ، يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ، يَا حُجَّةَ.

سپس هر حاجتی که دارد را از خدا بخواند.

زیارت حضرت سیدالشهدا(ع) نیز در این روز توصیه شده است؛ در روایتی آمده است هنگامی که شب قدر می شود، منادی از آسمان هفتم از پشت عرش ندا سر می دهد که خدا هرکه را به زیارت مزار امام حسین(ع) آمده آمرزید.

این شب ها را احیا نگه دارد؛ روایت شده هرکه شب قدر را احیا بدارد، گناهانش آمرزیده می شود، هرچند به شماره ستارگان آسمان و سنگینی کوه ها و پیمانان دریاها باشد.

صد رکعت نماز بجا آورد؛ فضیلت بسیار دارد و بهتر آن است که در هر رکعت پس از سوره «حمد»، ۱۰ مرتبه «توحید» بخواند.

این دعا را بخواند:

اللَّهُمَّ إِنِّي أُمْسَيْتُ لَكَ عَبْدًا ذَاخِرًا لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي نَفْعًا وَ لَا ضَرًّا وَ لَا أَصْرِفُ عَنْهَا سُوءًا أَشْهَدُ بِذَلِكَ عَلَى نَفْسِي وَ أَعْتَرَفُ لَكَ بِضَعْفِ قُوَّتِي وَ قِلَّةِ حِيلَتِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْجِزْ لِي مَا وَعَدْتَنِي وَ جَمِّعْ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ مِنَ الْمَغْفِرَةِ فِي هَذِهِ اللَّيْلَةِ وَ أُوْمِمْ عَلَيَّ مَا أَتَيْتَنِي فَإِنِّي عَبْدُكَ الْمِسْكِينُ الْمُسْتَكِينُ الضَّعِيفُ الْفَقِيرُ الْمُهِينُ اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْنِي نَاسِيًا لِذِكْرِكَ فِيمَا أُوتَيْتَنِي وَ لَا [عَافِلًا] لِإِحْسَانِكَ فِيمَا أُعْطَيْتَنِي وَ لَا آيسًا مِنْ إِحَابَتِكَ وَ إِنْ أُنْطَأْتُ عَيْي فِي سَرَّاءَ [كُنْتُ] أَوْ صَرَّاءَ أَوْ شِدْقًا أَوْ رَحَاءً أَوْ عَافِيَةً أَوْ بَلَاءً أَوْ بُؤْسًا أَوْ نَعْمَاءً إِنَّكَ سَمِيعُ الدَّعَاءِ؛

خدایا شام کردم درحالیکه برای تو تنها بنده کوچک و خواری هستم، که برای خویش سود و زبانی را به دست ندارم، و نمی توانم از خود پیش آمد بدی را بازگردانم، به این امر بر خویش گواهی می دهم، و در پیشگاهت به ناتوانی و کمی چاره ام اعتراف می کنم، خدایا بر محمد و خاندان محمد درود فرست، و آنچه را به من و همه مردان و زنان مؤمن، از آمرزش در این شب وعده دادی وفا کن، و آنچه را به من عنایت فرموده ای کامل ساز، که من بنده بیچاره، درمانده، ناتوان، تهی دست خوار توأم. خدایا مرا فراموش کننده ذکرت قرار مده، در آنچه سزاوار آنم فرمودی، و نه فراموش کننده احسانت، در آنچه عطایم کردی، و نه ناامید از اجابتت، گرچه مدت زمانی طولانی شود، چه در خوشی یا ناخوشی، یا سختی، یا آسانی، یا عافیت، یا بلا، یا تنگدستی، یا در نعمت همانا تو شنونده دعایی.

این دعا را کفعمی از امام زین العابدین(ع) روایت کرده است که در این شب ها، در حال قیام و قعود و رکوع و سجود می خواندند. علامه مجلسی نیز گفته است، بهترین اعمال در این شب ها، درخواست آمرزش و دعا است، برای حوائج دنیا و آخرت خود، و پدر و مادر و خویشان، و برادران و خواهران مؤمن، چه آنان که زنده اند، و چه آنان که از دنیا رفته اند، و خواندن اذکار، و صلوات بر محمد و آل محمد به هر اندازه که بتواند و در بعضی از روایات نیز وارد شده است دعای جوشن کبیر را در این سه شب بخواند.

منبع:

مفاتیح الجنان